

Struktuurifondide määruse rakendamine aastatel 2007-2013

Euroopa Parlamendi 24. märtsi 2009. aasta resolutsioon struktuurifondide määruse rakendamise kohta 2007– 2013 ning riiklike ühtekuuluvuspoliitika strateegiaid ja rakenduskavu käsitlevate läbirääkimiste tulemuste kohta (2008/2183(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse EÜ asutamislepingut, ja eelkõige selle artiklit 2 ja artikli 3 lõiget 2;
- võttes arvesse komisjoni 14. mai 2008. aasta teatist programmiperioodiks 2007–2013 kavandatud ühtekuuluvuspoliitika strateegiaid ja programme käsitlevate läbirääkimiste tulemuste kohta (KOM(2008)0301);
- võttes arvesse nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta¹ (Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi üldmäärus);
- võttes arvesse nõukogu 6. oktoobri 2006. aasta otsust 2006/702/EÜ ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste kohta² (ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised);
- võttes arvesse ühtekuuluvuspoliitika strateegiaid ja programme käsitlevate läbirääkimiste tulemusi (2007–2013) – liikmesriikide teabelehed;
- võttes arvesse neljandat aruannet majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta (KOM(2007)0273) („neljas ühtekuuluvuse aruanne”);
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1083/2006 Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta teatavate finantsjuhtimist käsitlevate sätete osas (KOM(2008)0803);
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1080/2006, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi, seoses eluasemete energiatõhususe ja taastuvenergia alaste investeeringute abikõlblikkusega (KOM(2008)0838);
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1081/2006, milles käsitletakse Euroopa Sotsiaalfondi, et lisada teatavad Euroopa Sotsiaalfondi toetuse saamiseks abikõlblikud kululiigid (KOM(2008)0813);

¹ ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

² ELT L 291, 21.10.2006, lk 11.

- võttes arvesse oma 21. oktoobri 2008. aasta resolutsiooni valitsemistavade ja partnerlussuhete kohta riiklikul ja piirkondlikul tasandil ning regionaalpoliitika projektide lähtepunktide kohta¹;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse regionaalarengukomisjoni raportit ja tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamusi (A6-0108/2009),
- A. arvestades, et komisjon on avaldanud liikmesriikidega riiklike strateegiliste raamistike ja rakenduskavade üle peetud läbirääkimiste tulemuste põhjal eelmainitud teatise;
- B. arvestades, et asutamislepingu artikli 158 kohaselt taotleb ühendus majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks eri regionide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad;
- C. arvestades, et Euroopa Liidu kaks viimast laienemist suurendasid ühenduses märkimisväärselt piirkondlike erinevusi, millega tuleb asjakohaselt tegeleda, et edendada harmoonilist, tasakaalustatud ja säästvat arengut;
- D. arvestades, et hiljutistes ühtekuuluvuse aruannetes tõstetakse esile suundumus, mille kohaselt territoriaalsed erinevused ELi piirkondade vahel ja allpiirkondlikul tasandil suurenevad ning erinevusi iseloomustavad sellised nähtused nagu ruumiline eraldamine, mille tulemusel on tekkinud teatav getostumine, ning mõnede kõrvaliste ja peamiselt põllumajanduslike piirkondade jätkuv allakäik;
- E. arvestades, et nõukogu võttis 2006. aasta oktoobris vastu eespool nimetatud ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised kui soovitusliku raamistiku liikmesriikidele riiklike strateegiliste raamistike ja rakenduskavade ettevalmistamiseks perioodiks 2007–2013;
- F. arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes sätestatud kolmes prioriteedis osutatakse sellele, et Euroopa ja selle piirkonnad tuleb muuta atraktiivsemaks kohana, kuhu investeerida ja kus töötada, ning parandada selleks teadmisi ja stimuleerida uuendusi majanduskasvuks ning rohkem ja paremate töökohtade loomiseks;
- G. arvestades, et nende prioriteetide muutmine rakenduskavadeks peaks võimaldama piirkondadel tegeleda üleilmastumise, struktuursete ja demograafiliste muutuste ning kliimamuutuse ülesannetega ning tugevdada säästvat arengut;
- H. arvestades, et liikmesriikide vahel esinevad märkimisväärsed erinevused selles, kuidas nad on eespool nimetatud prioriteete oma rakenduskavades rakendanud, olenevalt sellest, milline piirkondliku arengu, lähenemise või konkurentsi- ja tööhõivega seotud eesmärk konkreetse piirkonna puhul kehtib;
- I. arvestades, et liikmesriikidelt, kes ühinesid liiduga enne 1. maid 2004, nõuti Euroopa

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0492.

Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi üldmääruses, et nad eraldaksid lähenemiseesmärgi kogukuludest 60 % ja piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive kuludest 75 % Lissaboni strateegiaga seotud prioriteetide täitmiseks, ning arvestades, et liikmesriikidel, kes ühinesid liiduga 1. mail 2004 või hiljem, soovitati võtta omaks sama lähenemisviis;

- J. arvestades, et jätkusuutlikkus, igasuguse diskrimineerimise vältimine, hea valitsemistava ja partnerluspõhimõtte rakendamine koos tugeva institutsioonilise ja haldussuutlikkusega on ühtekuuluvuspoliitika eduka rakendamise seisukohalt olulise tähtsusega;
- K. arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika peab olema piisavalt tugev ja paindlik, et ta suudaks täita tähtsat rolli liidu jõupingutustes praeguse ülemaailmse majanduskriisi mõju tõrjumisel,
 - 1. tunnustab kõikide liikmesriikide tehtud jõupingutusi Lissaboni eesmärkidele vastava ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes sätestatud kolme prioriteedi lisamises oma rakenduskavadesse;
 - 2. võtab teadmiseks uue programmiperioodi üsna aeglase alguse paljudes liikmesriikides ja märgib, et see võib ohustada rahaliste vahendite tõhusat kasutamist; väljendab sellele vaatamata usku, et rakenduskavade läbirääkimiste ja heakskiitmise käigus võetud kohustusi järgitakse piirkondade ja terve liidu hüvanguks;

Piirkondlike erinevuste vähendamine

- 3. võtab teadmiseks liikmesriikide otsustavuse tegeleda konkreetsete territooriumide vajadustega, mis on tingitud nende geograafilisest asukohast ning majanduslikust ja institutsioonilisest arengust, piirkonnasisese ja piirkondadevahelise tasakaalustamatuse vähendamiseks strateegiate koostamise teel; tuletab sellega seoses meelde liikmesriikide pakutud meetmeid toimetulekuks eriliste arenguülesannetega, mis seisavad geograafiliste eritingimustega piirkondade ees, näiteks mägipiirkonnad, saared, äärepoolseimad piirkonnad, kõrvalised piirilinnad, rahvaarvu vähenemise all kannatavad piirkonnad ja piiriäärsed alad; kordab tõsiasja, et majanduslik ja keskkonnasäästlik areng ning piirkondlike erinevuste vähendamine jäävad ELi regionaalpoliitika peaeesmärkideks;
- 4. peab kahetsusväärseks, et jätkusuutlikkuse, võrdsete võimaluste ja mittediskrimineerimise ning partnerluse põhimõtteid on mõnedes riiklikes strateegilistes raamistikutes ja rakenduskavades kohaldatud ja dokumenteeritud puudulikult; kritiseerib asjaolu, et komisjon on nimetatud puudustega rakenduskavu sellest hoolimata heaks kiitnud ja ei ole nõudnud liikmesriikidelt või piirkondadelt parandusi;
- 5. rõhutab, et senised kogemused on näidanud, et riikide lähenemine üksteisele võib varjata piirkondade vahel ja nende sees laieneva lõhe; märgib lisaks, et neid piirkondlikke ja kohalikke erinevusi võib täheldada mitmes valdkonnas, näiteks tööhõive, tootlikkus, sissetulek, hariduse tase ning uuendusvõime; rõhutab, kui tähtis on nende probleemide ületamisel ühtekuuluvuse territoriaalne mõõde;

Ühtekuuluvuspoliitika Lissaboni tegevuskava teenistuses

6. tunnustab siseriiklike asutuste tehtud jõupingutusi selle tagamisel, et Lissaboni tegevuskava täitmiseks eraldatakse lähenemispiirkondades olemasolevatest vahenditest keskmiselt 65 % ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive piirkondades 82 %, mis on tegelikult rohkem kui algselt nõutud;
7. on veendunud, et nimetatud valdkonnas on vaja palju rohkem investeeringuid; on seisukohal, et struktuurifondide rakendamise vahekokkuvõtet silmas pidades tuleb nimetatud eesmärkide jaoks kehtestada jõulisemad ELi suunised ning neile tuleb eraldada rohkem rahalisi vahendeid ning tuleks nõuda, et vähemalt 5 % struktuurifondidest eraldatavast toetusest kasutataks olemasolevate eluasemete energiatõhususe parandamiseks; kutsub komisjoni sellega seoses üles järgima energiatõhusust käsitlevaid 9. ja 10. oktoobril 2008 kohtunud konkurentsivõime nõukogu järeldusi; rõhutab taastuenergia olulist rolli ja arengupotentsiaali ELi piirkondades nii töökohtade loomisel kui ka kohaliku säästva arengu edendamisel;
8. ergutab piirkondi nende jõupingutustes saavutada Lissaboni eesmärgid rakenduskavade põhjaliku ja tulemusliku rakendamise teel; palub ka komisjonil hoolikalt jälgida nende rakendamist, et tagada eesmärkide täitmine tegelikkuses ja teavitada parlamenti tekkinud probleemidest;
9. peab üleeuroopalistele energiavõrkudele eraldatud rahalisi vahendeid ebapiisavaks, kuna need võrgud on olulised energia siseturu väljakujundamise seisukohalt;
10. osutab tähtsale rollile, mis on väikefirmadel ja mikroettevõtetel, eriti käsitööstusettevõtetel, majanduslikus, sotsiaalses ja territoriaalses ühtekuuluvuses tänu nende olulisele panusele kasvu ja tööhõivesse; nõuab seetõttu aktiivset poliitikat, et toetada kõiki uuenduse vorme nendes ettevõtetes, ning nõuab tungivalt, et komisjon looks võimalusi vastastikuseks koostööks ettevõtete, avaliku sektori, koolide ja ülikoolide vahel, et luua piirkondlikke innovatsiooniklastreid Lissaboni strateegia vaimus;

Reageerimine üleilmastumisele ja struktuurimuutustele

11. kiidab heaks asjaolu, et kõik liikmesriigid on eraldanud olulise osa oma kõikidest rahaeraldistest uurimis- ja arendustegevuse ning innovatsiooniga seotud investeeringuteks, teadmispõhise teenustemajanduse arendamiseks, ettevõtluse ja ettevõtete tugiteenuste edendamiseks ning ettevõtete ja töötajate abistamiseks uute tingimustega kohanemisel; märgib, et enamiku liidu lähenemispiirkondade jaoks on juurdepääsetavuse tagamine ikka veel oluline probleem, sest transpordi infrastruktuur on puudulik;
12. on arvamusel, et tööstuspoliitikat tuleb toetada struktuurifondide kaudu, et tugevdada liikmesriikide ja liidu konkurentsivõimet; toetab seetõttu ühtekuuluvuspoliitika prioriteeti kasutada ära eelkõige VKEde ettevõtluspotentsiaali;

Demograafilised muutused ja kaasavam tööturg

13. tunneb heameelt liikmesriikide jõupingutuste üle pidada esmatähtsaks investeeringuid, mille eesmärk on suurendada tööturul osalemist, tagada võrdsed võimalused ja toetada seega Euroopa Sotsiaalfondi ja programmi PROGRESS (2007–2013) kaudu edendatavaid meetmeid, mille eesmärk on aidata kaotada diskrimineerimist ja

parandada naiste olukorda tööturul; tunnustab liikmesriikide meetmeid, mille eesmärk on parandada oskusi, võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, nende Euroopa Sotsiaalfondist rahastatavates programmides; rõhutab, et on tähtis ja vajalik jätkata jõupingutusi eesmärgiga toetada tööhõivet süveneva majanduskriisi tingimustes ning võtta seejuures erilisel arvesse puudega inimeste ja eakate erivajadusi ühtekuuluvuspoliitika rakendamise ja hindamise igal etapil;

14. toetab nn partnerluspõhimõtet, mida komisjon ühtekuuluvuspoliitikas rakendab, ning kutsub komisjoni üles kaasama läbirääkimistesse ja rakendamisse kohalikke ja üleriigilisi naisorganisatsioone;

Reageerimine jätkusuutliku arengu, kliimamuutuse ja energiaga seotud probleemidele

15. on seisukohal, et keskkonnakaitse, kliimamuutusega võitlemise ja energiatõhususe edendamise meetmed tuleks lisada kõikidesse rakenduskavadesse, ning kiidab heaks liikmesriikide võetud kohustused need küsimused lahendada sel teel, et nendele probleemidele eraldatakse umbes üks kolmandik ühtekuuluvuse kogueelarvest; on siiski arvamusel, et kliimamuutusega võitlemiseks ja energiatõhususe edendamiseks mõeldud konkreetsetest eraldistest ei piisa tegelike vajaduste rahuldamiseks;
16. on arvamusel, et struktuurifondide abil konkurentsivõimekeskuste välja arendamine on oluline, kuna need pakuvad arvestatavat võimalust hästiasustatud töökohtade loomiseks ja kasvu tekitamiseks, kuid ka suurtele linnastutele avalduva surve vähendamiseks; tunneb sellega seoses heameelt programmi URBAN jätkamise üle ja on seisukohal, et linnapiirkondi tuleb taaslustada ja vananevat linnainfrastruktuuri taastada;
17. rõhutab, et struktuurifondide määrustes märgitakse, et liikmesriigid ja komisjon tagavad fondide rakendamise eri etappides naiste ja meeste võrdõiguslikkuse ning soolise aspekti integreerimise edendamise;
18. kutsub liikmesriike üles andma kodanikele, kohalikele ametiasutustele ning valitsusvälistele ja naisorganisatsioonidele põhjalikku teavet rahastamisvõimaluste kohta, eelkõige eriprogrammide, struktuurifondide poolse kaasrahastamise võimaluse, kaasrahastamise ja hüvitamise eeskirjade kohta ning selle kohta, kust leida konkursikutseid programmiperioodi 2007–2013 raames;
19. kutsub liikmesriike üles tagama, et liigsed administratiivsed takistused ei heidutaks valitsusväliseid organisatsioone projektide rahastamist taotlemast, eriti neid, mis toetavad majanduslikult ebasoodsates tingimustes naisi, sisserändajatest ja rahvusvähemusse kuuluvaid naisi, puudega naisi, naisi, kellel on ülalpeetavaid, ning vägivalla või piinamise ohvriks sattunud naisi;
20. märgib, et selles, kuidas EU-15 ja EU-12 liikmesriiki keskkonnakaitse valdkonnas vahendeid eraldasid, on märkimisväärne erinevus, ning tõdeb uute liikmesriikide vajadust eraldada tunduvalt rohkem vahendeid liidu keskkonna-, kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide saavutamiseks, nagu on sätestatud ühenduse õigustikus;
21. rõhutab, et oluline on suurendada koostöövõimet ja olemasolevate rahaliste vahendite tõhusat kasutamist kõikvõimalikel viisidel, sealhulgas parimate tavade vahetamine, teabekampaaniad, ühismeetmed, uue tehnoloogia vahetamine ning partnerluste

arendamine, kuna see võimaldab teksil olevaid koostööprogramme tõhusalt rakendada ja eelkõige suurendada uute liikmesriikide toetuste kasutamise suutlikkust;

22. on seisukohal, et majanduskriisi ajal peaksid liikmesriigid kasutama ära keskkonnakaitse ja töökohtade loomise vahelist sünergiat, mis on sätestatud ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes, ning eraldama rohkem vahendeid projektidele, mis edendavad nn rohelist majandust, rohelisi töökohti ja rohelist uuendust;

Mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse tugevdamine

23. on seisukohal, et mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse põhimõtted on rakenduskavade õiguspärasuse, läbipaistvuse ja tulemuslikkuse põhielemendid kogu programmitöö etapi ja eriti rakendusprotsessi jooksul; väljendab seetõttu heameelt kõigi liikmesriikide poolt vastavalt nende institutsioonilisele raamistikule ja traditsioonidele tehtud jõupingutuste üle tugevdada partnerluspõhimõtet oma praeguse programmiperioodi rakenduskavades vastavalt Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi üldmääruse artiklile 11; soovib eelkõige uutel liikmesriikidel, kellel on vähe kogemusi tulemusliku partnerluse loomisel, partnerluse ja läbipaistvuse põhimõtet rakenduskavade rakendamisel pidevalt tugevdada;
24. kutsub liikmesriike üles vältima liigseid viivitusi lõpuleviidud projektide kulude hüvitamisel, märkides, et sellisest tegevusest tingitud maksejõuetus takistab sageli hüvitise saajatel – enamasti kohalikel asutustel ja mittetulundusühingutel – oma tegevusvaldkonnale vastava uue tegevuse alustamist;
25. juhib tähelepanu sellele, et viivitused struktuuripoliitika rakendamisel on osaliselt tingitud menetluste liigsest jäikusest ja seetõttu tuleks muuta need menetlused sujuvamaks ning võtta kasutusele selge kohustuste ja pädevuste jaotus ELi, liikmesriikide ning piirkondlike ja kohalike asutuste vahel;
26. kutsub liikmesriike üles tegema tihedat koostööd piirkondlike ja kohalike asutustega juba riiklike strateegiliste raamistike kavandamisetapil, et tagada riiklike strateegiate optimaalne rakendamine ja saavutada täielikult mitmetasandilise valitsemise eesmärgid;
27. rõhutab vajadust edendada koostööd era- ja avaliku sektori vahel avaliku ja erasektori partnerluse vormis, et oleks võimalik viia läbi palju tähtsaid projekte investeeringute mõju võimendamiseks;
28. märgib, et tuleb hinnata struktuurifondide programmide ja maaelu arengu programmide kooskõlastamist ja täiendavust; märgib, et kohapealsed kogemused näitavad, et kahe programmi sünergiat ei kasutata piisavalt ära;

Institutsioonilise suutlikkuse loomine

29. tunnustab suurenenud teadlikkust sellest, kui tähtis on institutsioonilise ja haldussuutlikkuse tugevdamine riigi poliitika tulemusliku rakendamise ja ELi vahendite haldamise seisukohalt; nõuab, et kõikides lähenemispiirkondades tehtaks olulisi jõupingutusi institutsioonilise suutlikkuse tugevdamiseks ja riigiasutuste asjatundlikkuse suurendamiseks;

30. rõhutab vajadust suunata ühtekuuluvuspoliitika ka maapiirkondadele, kuna territoriaalset ühtekuuluvust saab saavutada ainult tasakaalu loomisega linna- ja maapiirkonna vahel;

Eduka poliitika süvalaiendamine, teadmiste edendamine ja heade tavade levitamine

31. hindab eriti seda, et uued liikmesriigid on lisanud ühenduse algatuste URBANi ja EQUALi tulemused oma rakenduskavadesse perioodiks 2007–2013; kiidab heaks liikmesriikide jõupingutused kehtestada jätkusuutliku linnaarengu integreeritud kavad, sest linnades asub tööstus, mis tagab majanduskasvu ja töökohtade loomise; on ka seisukohal, et tuleks ära kasutada Euroopa territoriaalse koostöö programmide ning algatuste JESSICA, JASPERS, JEREMIE ja JASMINE kogu potentsiaal, et kiirendada arengut ja saavutada suurem kasvumäär;
32. kutsub liikmesriike üles võtma arvesse naistele avalduvat mõju ja soolist mõõdet seoses kõikide struktuurifondide projektidega;

Järeldused

33. on seisukohal, et ei saa hinnata viisi, kuidas liikmesriigid on otsustanud ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes sätestatud raamistikku oma riiklike strateegiliste raamistike ja rakenduskavade väljatöötamisel rakendada; tunnustab, et kõik liikmesriigid on teinud kõikidel etappidel oma konkreetsete vajaduste ja piirangute kontekstis märkimisväärseid jõupingutusi ühtekuuluvuspoliitika prioriteetide saavutamiseks;
34. on arvamusel, et läbipaistvus rahaliste vahendite eraldamisel ja haldusprotsessi hõlbustamine, tänu millele pääsevad võimalikud struktuurifondidest toetuse saajad lihtsamini teabele ligi, on ühtekuuluvuspoliitika üldiste eesmärkide saavutamise peamised eeltingimused;
35. kutsub liikmesriike üles tugevdama korda, mille nad on kehtestanud, et tagada täielikult toimiva integreeritud lähenemisviisi rakendamine ühtekuuluvuspoliitika elluviimisel, ja tagama seejuures, et kõiki konkreetse rakenduskava aspekte võetakse nõuetekohaselt arvesse;
36. julgustab komisjoni tema püüdlustes tagada, et liikmesriigid kasutaksid tõhusaid kontrollisüsteeme, et rakendada ühenduse kulude usaldusväärset finantsjuhtimist;
37. märgib, et praegune ülemaailme majanduskriis on loonud kõikides liikmesriikides uue olukorra, mis nõuab investeerimisprioriteetide ümberhindamist ja võimalikku kohandamist; pooldab komisjoni eespool nimetatud ettepanekuid määruste muutmiseks, et katta liidu vajadused selles erakordses olukorras, ning kordab oma arvamust, et ühtekuuluvuspoliitika on majanduse taastamise seisukohast keskse tähtsusega kogu liidu territooriumil; lükkab seetõttu tagasi kõik katsed seda poliitikat renatsionaliseerida;

o

o o

38. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.